

A MAGYAR NÉPKÖZTARSASAG BELUGYMINISZTERIUMA

BM-1-a-786/97

SZIGORUAN TITKOS!

SZERV:
B

OSZTALY:
III/III-4/b

OBJEKTUM DOSSZIÉ

SZAM: 11-OD-4884:

AZ OBJEKTUM MEGNEVEZESE:

"Az ur. repülő egyetem keretében, az
állásán korábban ellenséges, faliázító
tevékenységet kifejtő személyek és
AZ UGY ... kapcsolataik."..... KÖTETBEN

KÖTET SORSZAMA: 3.4

MEGNYITVA: 19. 83. III. 28.

LEZARVA: 19.

ARCHIV SZAM:

A Történelmi Hivatal
az E. ... alapján
sz. ... átvette.

Krenovics 85 0 0

0-19
764/4

BELÜGYMINISZTERIUM
III/III-4-b alosztály

SZIGORUAN TITKOS!

K I V O N A T

"Hüvös András" fn.tmb.
jelentéséből

Február 27-én vasárnap délután tartott volt a Krokovey Zsolt lakásán

A bevezető előadást Krokovey Zsolt tartotta, ami lényegében a Hozzó Világ novemberi számában közölt Bauer-írás ismertetése volt /mintegy felidősve a vita alapját képező gondolatokat/, saját kommentárjaival kísérvé.

A vita meglehetősen behatárolatlan területeken folyt, ami már nem is annyira vita volt /loginkább csak Bauer és Krokovey közti/ mint inkább kérdések Bauerhez, illetve Bauer ezekre adott válaszai.

Bauer egyelőre - az eddigiek alapján - egyszerűen csak a reform-üggyel kapcsolatban szerepét játssza, vagyis semiféle ellenoldali politikai megnyilatkozása nem volt. Szigorúan tárgy- szerű, az államvezetéshez lojális fejtegetései, bárton szá- mára egyértelműen konstruktív jellegűek voltak. /Legutóbb pl. többek közt utasította vissza a Magyar Statisztikai Évkönyv adatainak megbízhatóságát illetően./

ABTA - 3.1.5 - 0-19764/4

Legjobban Mikes Tamás - és részben Egető Péter - szól általában olyképpen a témához, hogy az provokatívnak, ironikusnak, az állami intézkedéseket eleve megkérdőjelezőnek, s ugyanakkor vással fogadónak vehető.

Az előadás és a vita déli 12 óráig tartott. Az előző /első/ előadáshoz képest valamivel nagyobb létszámmal voltak jelen a résztvevők, jelen volt Demszky Eőbor, Szilágyi Sándor is. Hasonlóan az első alkalomhoz /ezuttal is Krekovayék vették kazettás magnóra az elhangzott anyagot.

B u d a p e s t, 1983. március 03.

Szabó Balázs r. szds.

Adta: "Horváth András" fn. tmb.
Vette: Szabó Balázs r. szds.
Hely: Nyilvános
Idő: 1983. március 15.

Tárgy: "Repülő egyetemi" előadás

J E L E N T É S

"Barátom mesélte az 1983. III. 13.-i Bauer vitáról:
Az előzetes terv szerint Kis János tartotta a Mozgó Világ cikk 3.
részéről a vitaindítót.

Elég hosszan elemezte és vitatta a
cikk befejező részének gondolatait, kifejtette hiányérzetét. Ezu-
tán Bauer Tamás válaszolt, részben elfogadva a kritikai észrevéte-
leket, részben vitázva azokkal.

A fő vitakérdés - a cikknek megfelelően - az új vagy második re-
form tartalma /ahogy Kis János nevezte: a javaslati rész./ Nehéz
valamennyi gondolatot összegezni, a lényeg talán: lehet-e a mi vi-
szonyaink között, figyelembe véve a környező országokat is, teljes
reformról beszélni. Kis János szkeptikusabb, Bauer Tamás mérsékel-
ten optimistább, ebben a kérdésben. Bauer hangsúlyozta, hogy Liská-
val ellentétben, aki - véleménye szerint - "világmegváltó koncep-
ciót" óhajt kidolgozni, az ő koncepciója nem "jó" hanem "jobb", te-
hát nem lehet szerinte olyan reformkonceptiót kidolgozni, amely
minden szempontból megfelelő lenne, hanem azokat a megoldási ja-

vaslatokat - s ide sorolható az övé is - kell szorgalmazni, amelyek több pozitívummal rendelkeznek, mint az eddigiek. Szóba került a Társadalmi Szemlében megjelent vita és más eszmecsere is. Bauer a hivatalosabb vélemények közül Pozsgai és Nyers gondolatait érzi magához közelállóknak. Érdekes volt - egyébként a cikkben is nyomon követhető - értékelése a 68-as reform /illetve a 66-os MSZMP határozat/ tartalmáról, miszerint: ezt a koncepciót végeredményben Kelet-európai viszonyok között az egyik legjobbnak tartja, talán a GSKP 1968 tavaszi programját és néhány lengyel dokumentumot tart jobbnak. A probléma nem a koncepcióban, az UGM elképzeléseiben van, hanem ahogy nagyon szemléletesen kifejezte: "felemeltük a lábunkat, hogy előbbre lépjünk, de nem egészen jó helyre tettük le, most újra felemeljük és az a cél, hogy tényleg előbbre lépjünk".

Pesszimistább Bauer a reform nemzetközi relációjával kapcsolatban. Mig Kis János inkább arra hajlik, hogy a következő eszmecsere csak úgy lehetséges, hogy ez kiszélesedik a többi szocialista országra, addig Bauer véleménye az, hogy elképzelhetetlen, hogy a SZU-ban rövid időn belül határozott reformintézkedések szülessenek, így nekünk saját határainkon belül kell a jelenlegi külgazdasági relációk figyelembevételével minél határozottabban "emelni a lábunkat".

Ezen a délelőttön viszonylag sokan: 35-40-en vettek részt a beszélgetésen, az eddig általában megjelenteken túl a hétfő esti társaságból is ott voltak néhányan Bouguet Gábor, Szilágyi Saci, Farkas János, Oltványi Ambrus, Egető Péter, Nagy Mária, Mikes Tamás, akik eddig csak részben vagy egyáltalán nem vettek részt ezeken a programokon."

"Horváth András"

B u d a p e s t, 1983. március 16.

Szabó Balázs
Szabó Balázs r. szds.

- Nytsz.: 4/5-*2.fh*
- K.: 4 pld - OD
- "M" do.
- Táj.alo.
- Táj.ti.

ABTL-3.15-0-19764/4

Hübös et.

K I V O N A T

"Hübös András" fn. tmb. jelentéséből
Budapest, 1983. március 18.

"Barátain egyike március 13.-án ott volt az immár harmadik alkalommal folytatódott Bauer - vitán, Krokovay Zsolt lakásán. A bevezető előadást s egyben hozzászólást Bauer cikkéhez ezuttal Kis János tartotta, majd 12.10-ig vita követte; ismertebb hozzászólók; Oltványi Ambrus, Benyó Pál, Krokovay Zsolt.

Mivel nem mindenkire került már sor, hogy nézeteit előadja, ezért a vita elnapolódott, s újabb két hét múlva tartatik még egy negyedik is.

A barátom által ismert ottlevők - a már soroltakon kívül - ^{Snee} ~~Snee~~ Péter, Lengyel György, Mezei György, Egető Péter és nőismerőse, Haraszti Miklós, Mikes Tamás, Szilágyi Sándor."

Nytsz.; 4/5-...²⁸⁹

K.; 1 pld - Kivonat - OD.

ABTK -3.15-0-1976414

K I V O N A T
"Kőszegi András" fn. tmb.
jelentéséből

Budapest, 1983. április 15.

"A "hétfői szeminárium" legutóbbi előadásán, április 11-én folytatódott Szilágyi, Bibó előadása. A hallgatóság, mintegy tizenöt-husz ember nagy unatkozással hallgatta végig, ahogy Szilágyi nagyon rosszul, felkészületlenül beszélt Bibó és barátja, Hajnal István kapcsolatáról. Az előadás közben volt aki a szó szoros értelmében elaludt. Az előadás egészét magnóra vették, eltekintve a bevezető szövegtől, ahol Szilágyi elmondta, hogy a rendőrség házkutatást tartott a Rajk-butikban. Itt még olyant is előadott miszerint a rendőrségi gépkocsik a Hankóczy utcában is ellenőrizték az autókat, mit szállítanak. Elmondta továbbá azt is, hogy Solt Ottilia és Kőszeg Ferenc lakásában is volt házkutatás. Ismert résztvevők: Mikes Tamás, Mózes Lajos és Égető Péter. Barátom aki jelen volt az előadáson azt mondja, hogy szerinte az is létezik még a "mozgalom", illetve, hogy az intézkedések ellenére a hétfői létezik. Az előadások színvonalából és a hallgatóságból arra lehet következtetni, hogy az egész egy taktikai időhuzás, és Szilágyi arra még kitért, hogy ha a rendőrség bárkit beidézne tanuként, semmilyen körülmények között ne írja alá a jegyzőkönyvet."

Szabó Balázs r. szds.

Nytsz.: 4/5-380

K.: 1 pld - OD /kivonat/

ABTL-3.1.5-0-19764/4

BELÜGYMINISZTERIUM
III/III-4-c. Alosztály

SZIGORUAN TITKOS !

Adta: "Kőszegi András" fn.tmb.
Vette: Szabó Balázs r.szds.
Hely: "Központ" fn. "T" lakás
Idő: 1983. április 20.
Tárgy: "Repülő egyetem"

J E L E N T É S

"Barátom meséli, hogy 1983. április 18-án Tamás Gáspár Miklós megtartotta a régen beharangozott előadását a hét-fői szemináriumon.

Tamás Gáspár Miklós elmondta, hogy előadásának eredeti címe: "Az internacionalizmus csődje" lett volna, és hogy ezt a Fiatal Művészek Klubjában akarta megtartani. A munkásmozgalom történetét elemezve igyekezett Tamás Gáspár Miklós bemutatni, hogy az internacionalizmus eszméje csak illúzió maradt, mert szerinte a nagyipari munkásság az un. nemzeti-államokon belül még a társadalmi mozgalmában is megőrizte nacionalista jellegét. Ez tulajdonképpen szerinte a legjobban az első világháború idején, az internacionálé tevékenységében mutatkozott meg, ahol Babel a kormányok támogatását, Lenin egy gyenge és hatástalan nemzetközi összefogást sürgetett, szemben a T.G.M. által helyesnek tartott Hervé-vonallal, amely az un. forradalmi-antimilitarizmus volt, és amely a meglévő nemzeti hadseregeken belüli propagandát, illetve a háborúval való szembehelyezkedést tűzte ki célul.

ABTL - 3.15 - 0 - 19764/4

T.G.M. itt ennél a helyzetnél azt gondolja, hogy az internacionalizmus eszméje "meghalt", mert később még inkább érvényesült a munkásmozgalmakon belül a szűk nemzeti érdek, hogy egyetlen mozgalom sem képes egy más nemzeti-munkásmozgalmi akció mellé hatékonyan kiállni /1956, vagy a mai lengyel helyzet/. Ebből a szempontból T.G.M. szerint a spanyol polgárháború is csak a munkásmozgalmon belüli, illetve a kommunista párton belüli frakciózás, illetve irányzatok közötti harccal volt elfoglalva és nem a valódi fasiszta ellenségeivel. A mai kelet-európai helyzetre nem tért ki külön, mindössze a történelmi példák hangsúlyozásával jelezte, hogy az internacionalizmus eszméje eltörpül, vagy háttérbe szorul a hatalmi harcok mögött. Bírálta a most divatba jövő béke-mozgalmakat is, mert szerinte ezek is csak nemzeti állam jellegüket féltve léteznek, és nem kérdőjelezzik meg a hadsereg illetve a katonai-blokkok szerepét.

Szilágyi bejelentette, hogy ő folytatja a Bibó szemináriumot, és kéthetente Demény Pál előadásai lesznek.

Az eddigiek alapján T.G.M. előadásán voltak a legtöbben, kb. 60 ember.

Barátom által ismertek: Mózes Lajos, Égető Péter, Könczöl Csaba, Oltványi Ambrus, Mikes Tamás.

Az előadás elején Szilágyi jelezte, hogy Bauer előadásának a legépeléséhez kell még két jelentkező, amire két, barátom által ismeretlen ember jelentkezett.

Az előadás végén Szilágyi jelezte, hogy lehet vitatkozni a T.G.M. által elmondottakkal."

"Kőszegi András" sk.

Budapest, 1983. április 25.

Szabó Balázs
Szabó Balázs r.százados

K: 4 pld
1 pld/obj.do.
1 pld/"M" do.
1 pld/táj.alo.
1 pld/táj.ti.

Nytsz: 4/5-419

AB4-3.15-0-19764/4

Adta: "Hüvös András" fn. tmb.
Vette: Szabó Balázs r. szds.
Hely: "Központ" fn. "T" lakás
Idő: 1983. április 20.

Tárgy: "Repülő egyetem"

J E L E N T É S

"Április 18-án barátom részt vett Tamás Gáspár Miklós "Az internacionalizmus ma" c. előadásán, melyet Krokovay Zsolt lakásán tartott a hétfői repülőegyetem keretében.

Egész röviden összefoglalva: Tamás Gáspár Miklós végig páasztázta a nemzetközi munkásmozgalom történetét az internacionalista szolidaritás szempontjából, s azt a következtetést vont le, hogy az internacionalizmus ma nem létezik /szerinte már 1914-ben meghalt/, s e véleményét tucatnyi példával próbálta illusztrálni, barátom szerint meglehetősen önkényességgel és tudramatizálva, noha kétségtelen szuggesztivitással és szellemességgel előadta - némi cinizmustól sem mentesen. Főlényes anyagismeretéből következően rendkívül magabiztosan, vázlatot vagy jegyzeteket nem felhasználva sziporkázott két teljes órán keresztül, ami azért lényeges, mert néhány kivételtől eltekintve rendkívül komoly hatással volt a hallgatóságra, már ami a téma érdemi részét illeti. Előadását egy-órás vita követte, a hozzászólók között Mikes Tamás, Oltványi Ambrus, Szilágyi Sándor, Buda Géza,

ABTL-3.15-0-19764/4

Krokovay Zsolt s még egy-két barátom számára ismeretlen ember /köztük egy 35-40 éves nő/ szerepelt. Közülük egyedül Krokovay felkészültsége engedte meg, hogy komolyan vitába száll Tamás Gáspár Miklóssal, a többiek közül Buda Géza, Szilágyi Sándor /és tudja némileg Mikes Tamás is, bár ő lényegében egyetértett/ és ellenvéleménnyel élt, de érvek szintjén nem tudták megvédeni álláspontjukat.

További ismert résztvevők: Mezei György, Surányi András, Égető Péter, és nőismerőse, valamint Kőnczöl Csaba.

Még az előadás előtt Szilágyi Sándor bejelentette, hogy a következő héten ő folytatja a Bibó-sorozatot, 2 hét múlva pedig Demény Pál fog 3-4 alkalommal beszélni, "Történetek a munkásmozgalomból" címmel."

"Hüvös András"

95

Intézkedés:

A jelentés egy példányát lerakjuk az objektumdossziéba, kivonatot megküldjük a BM. III/III-4-a alosztálynak.

B u d a p e s t, 1983. április 27.

Szabó Balázs
Szabó Balázs r. szds.

Nytsz.: 4/5-^{h39}...

K.: 5 pld - OD

- "M" do.
- Táj.alo.
- Táj.ti.

- III/III-4-a alosztály /kivonat

ABTK-3.15-0-19764/4

BELÜGYMINISZTERIUM
III/III-4-b alosztály

SZIGORUAN TITKOS!

121

Adta: "Hívös András" fn. tmb.
Vette: Szabó Balázs r. szds.
Hely: "Központ" fn. "K" lakás
Idő: 1983. május 12.

Tárgy: "repülő egyetem"

J E L E N T É S

"Május 9-én a hétfői repülő-egyetemi program keretében Demény Pál tartotta meg első /visszaemlékező/ előadását, amelyet még 2 vagy 3 folytatás követ majd.

Előadását az első világháború kitörésével kezdte és 1924-ig tekintette át a magyar eseményeket, személyes emlékein átszűrten. Általánosságban elmondható, hogy az 1918-19-es forradalmi eseményeket Demény bagatellizálva, deheroizálva, kevésbé tudatosnak és szervezettnek mesélte el, mint ahogy azt a mai magyar történetírás "beállítja". Szó szerint "fantasztikus és felfújott kép"-nek nevezte a hivatalos Tanácsköztársaság-képet, mondván, hogy az milyen véletleneken /néhány emberen s néhány órán/ múlt csak, hogy ugy alakult, ahogyan tudjuk ma. A Tanácsköztársaság néhány vezető politikusáról külön is beszélt, de inkább csak emberi vonatkozásokat említve meg jellemzésül.

Emlékezését, kb. 10 perc szünet után, követte még egy kb. 25-30 perces együttlét, amikor is néhányan vitás kérdéseket tettek fel Deménynek, így pl. Krokovay, Könczöl Csaba.

ABTL-3.1.5-0-19764/4

Az előadás megkezdése után kb. 20 perccel érkezett meg Demszky Gábor és barátnője, Hodosán Róza; még az előadás első fele alatt Demszky a közvetlen közelében ülő név szerint Benyó Pálnak, Mikes Tamásnak és ismerőseinek, barátomnak egy ÁB-kiadványt adott /az 1956-os december 28.-i írószövetségi közgyűlés jegyzőkönyvét/, amit aztán később a szünetben árusított is. 45 Ft/darabját,

A program legvégén, már a társaság távozásakor /barátom emlékezete szerint/ Könczöl Csaba hangos tájékoztatása szerint - amit barátom is már csak töredékesen hallott - Ferge Zsuzsának és még valakinek előadása vagy vitaestje lesz a Vajda utcában, az időpontot sajnos nem hallotta.

További ismert jelenlévők: Grawátsch Péter, Mezei András, Égető Péter, Szilágyi Sándor, Mózes Lajos."

"Hüvös András"

B u d a p e s t, 1983. május 17.

Balázs Balázs
Szabó Balázs r. szds.

Nytsz.: 4/5-497.

K.: 4 pld - OD

- "M" dosszié
- III/III-B Ö.a.ló.
- Táj.vonal.

ABTL - 3.1.5 - 0 - 19964/4

BEL-ÜGYMINISZTERIUM
III/III-4-b alosztály

SEJOGHIVAM TITKOS!

Adta: "Bilyás András" fn. tmb.
Vette: Szabó Balázs r. szds.
Hely: "Központ" fn. "7" lakás
Idő: 1983. május 25.

Tárgy: "repülő-egyetemi" elő-
adás

J E L E N T É S

"Baráton május 23-án ott volt a Demény-előadás folytatásán,
s az alábbiakat mesélte el.

Demény anekdotázva mesélt a két háború közötti magyar kommunis-
ták illegális tevékenységéről, többnyire deheroinálva a törté-
véteket.

Elmondta aztán, hogy miért került 11 évig börtönbe 1945 után.
Alkotólag azért, mert ő még a huszas években olvasta Rákosi
vallomását, amelyben Rákosi többek között Hámán Kajtót, Gögös
Ignácot és másokat adott fel, s egyáltalán az egész vallomás
nem valami dícsőséges Rákosira nézve. Balította továbbá, hogy
a szegedi börtönben is voltak közöttük nézeteltérések.

Az előadást követő kérdések között Barcs Sándor 45 előtti s
utáni szerepére kérdezett rá Krokovay Zsolt, Krassó György-
nek több kérdése is volt a 45 előtti illegális szervezeti mun-

ABTL - 3.15 - 0 - 1976414

ka gyakorlati lefolyását illetően, aminek kapcsolódva Szilágyi Sándor is felvetette azt a kérdést, hogy miképpen tudtak szótészeti rüplapokat a munkásság körében?

Krekovay felhívta a figyelmet arra, hogy elsősorban mindenki szívesen kapupénzt, mert a házmesternőit sokat tud neki értani, pl. a közeljövőben felújítási munkák lesznek a lakásban, stb. Ő azt mondta a házmesternőnek, hogy történetesen-találkozó sajlík hétfőként nála, de nem vélhette túl meggyőzőnek a saját választát, mert hozzátette: a házmester csak akkor beszél, ha kérdezik majd.

Barátom elmondta, hogy a legutóbbi Demény - estről eljövet a házmesternő kérdezte tőlük, hogy honnát jünnek, de a választ meg nem várva, egy újabb konkrétabb kérdésében bizonyos "szeszét" engedett a harmadik emeleten, mire barátomok igennel feleltek.

Jelentebb ottlévők: Mikes Tamás, Grenátch és Kapitány Éva, Mezei György, Kassánssky Zsombor, Oltványi Ambrus, Háy Ágnes, Tóbiás Áron, Buda Géza.

Kb. 50-60 fő volt jelent összesen. Ezt az előadást is magára vették.

"Kivős András"

III/III-4-b alosztály

Adta: "Hüvös András" fn. tmb.
 Vette: Szabó Balázs r. szás.
 Hely: Nyilvános
 Idő: 1983. június 9.
 Tárgy: Repülő egyetem

J E L E N T É S

Budapest, 1983. június 13.

"Barátaim egyike június 7-én ott volt az utolsó Demény-előadáson, és a következőket mondta el:

Demény előbb az 1939-45. közötti időszak háborus eseményeit vázolta fel némi európai kitekintéssel /külön kitérve a nemzeti ellenállások jellegére/, majd a hazai illegális kommunista, valamint polgári ellenállási tevékenységek történetéről szólt. Elmondása szerint a kommunistáknak - akkori létszámuk, szervezettségi szintjük, továbbá a háborus idők alatti belső rendfenntartó erők intenzívebb jelenléte miatt - csak nagyon korlátozott lehetőségei voltak az ellentevékenységre, példaként néhány közismert eseményt idézett, az egyéb ellenállási törekvések történetéből. Szünet után néhányan kérdéseket tettek föl ugyszintén /Mezei^{György}, Krokovay^{Ezalt}, Szilágyi^{Sándor}/ nem jelentős részleteket illetően, valamint arról, hogyan alakult 1956 után az élete.

Meglehetősen hevenyészett, anekdotikus elemekkel tarkított előadásában minden középiskolás számára jól ismert dolgokat

ABTK-3.15-0-19764/4

elmondott, ami a jelenlévőket azért készítette mosolygásra, mert Demény azokat is úgy mesélte, mintha részint nem volnának közismertek, másrészt, hogy a jelenlévők fiatalabb koruknál fogva eleve nem ismerhetik. Ez mindegyik előadására érvényes volt, s ezt azért fontos megjegyezni, mert barátom megítélése szerint tisztelettel bár, de általában nem tulságosan komolyan vették az általa elmondottakat. Az azonban mégis elmondható, hogy a közönség fogékonysága a munkásmozgalmi mult deheroizálása, jelentőségének, korabeli hatásának lebecsülése felé erős volt, Demény főleg személyekre tett irónikus-epés megjegyzései "ültek" /voltak hatásosak/. Ennek következtében az ottlévők közhangulata "feldobott" volt, szívesen jártak az előadásokra.

Legutóbbi ismertebb résztvevők: természetesen Szilágyi, azután Mikes Tamás, Egető Péter+barátnője, Grawátsch Péter, Kapitány Éva, Mezei György, Krassó György, Háy Ágnes, Kószeg Ferenc, /filmrendező/, Tóbiás Aron.

Az összlétszám állandósult ugy 50-60 fő körül /a Demény-esteken/.

1983. június 9.

"Hüvös András" sk.

Intézkedés: A jelentés egy példányát megküldjük a BM III/III-4-a alosztálynak.

Nytsz: 4/5-562/83.

K: 4 pld.

1 pld. BM III/III-4-a alosztály

1 pld. "H" do.

1 pld. Táj. alo.

1 pld. Táj. vonal

Készítette: SZB/MI

Szabó Balázs
Szabó Balázs r. szds.

ABTK-3.1.5-0-19764/4

Adta: "László" fn. tmb.
Vette: Nagy István r. fhdgy.
Hely: nyilvános
Idő: 1983. június 22.
Tárgy: Nagy Imre megemlékezés a
"házi egyetem"-en.

J E L E N T É S

Budapest, 1983. június 23.

VI. 27.

Június 13-án kb. 30 személy gyűlt össze Krokovay Zsolt lakásán a "házi egyetem" szokásos hétfő esti előadása alkalmából. Először Szilágyi Sándor folytatta majd befejezte Bibó István műveiről szóló sorozatát. Ezután Krassó György emelkedett szólásra, és bejelentette, hogy az aktuális 25. évfordulóra való tekintettel megemlékezik Nagy Imre és társainak kivégzéséről.

Elsőként saját börtönélményeit elevenítette fel, részletes leírást adott a Fő utcai fogdáról és annak celláiról, azzal az indoklással, hogy a hallgató képet nyerjen arról a helyszínről, ahol a tárgyalás és az azt megelőző vizsgálat folyt. Majd nagy vonalakban ismertette a vizsgálat és a per lefolyását, Szilágyi József külön ügyét, Losonczy Géza halálát, valamint a pert meghatározó és befolyásoló külpolitikai körülményeket, a szovjet-jugoszláv ellentéteket, stb.

Egyenként ismertette és jellemezte a per szereplőit. Gimes Miklós életutjának felvázolásakor átadta a szót Gimes

jelenlévő volt menyasszonyának. Ugyanigy Maléter Pál élet-
rajzának ismertetése után Maléter özvegyét kérte meg, hogy
mondja el mindazt, amit ő nem tudhat Maléterről. Gimes meny-
asszonya, valamint Maléter özvegye is "kivételesen igaz
emberként, igazi kommunistaként, szabadsághósként" jellemez-
ték hozzátartozójukat. Végül Nagy Imréről beszélt Krassó,
akit "A pártvonalhoz mindenkor hű, szerény és becsületes"
kommunistaként jellemezte, akit az események sodortak sors-
döntő állásfoglalásaihoz, és aki végül is az egész nemzet
érdekeit elébe helyezte az általa képviselt párt érdekeinek
és uralmának.

A jelenlévő Fodor Tamás felolvasta a hivatalos közleményt a
perről és a kivégzésekről. Krassó a megemlékezés elején azt
is bejelentette, hogy hangszalagokról fel kívánja Nagy Imre
egybeszédeinek részleteit eleveníteni, erre azonban az
előrehaladott idő miatt már nem került sor. Krassó a megemlé-
kezést azzal indokolta, hogy "Mindaddig nem lehet ebben az
országban igazi demokratikus ellenzékről és igazi demokratikus
mozgalomról beszélni, amíg meg nem törjük a hallgatást és
vissza nem hozzuk a mesterséges feledésből a köztudatba azok-
nak az emléket és alakját, akik a legtöbbet tették és a leg-
többet áldozták azért, hogy ebben az országban szabadság és
demokrácia legyen."

Kitért arra is, milyen "elkeserítő" hatással volt rá, hogy
a szabadulását követő években azt tapasztalta, hogy milyen
gyorsan megfélemedezett a lakosság Nagy Imréről és társairól,
és milyen gyors és sikeres volt a hatalom "tudatosítása" ezen
a téren. "A történelmi távlat azonban már elmossa a közvet-
len politikai érdekeket és joggal el lehet várni a mai po-
litikai hatalomtól, hogy Nagy Imre emléket, ugyanigy az el-
esett felkelők emléket is másképpen kezelje, mint korábban."
Annál is inkább, mivel a Nagy Imre per az ötvenes évek kon-
cepciós pereinek módszereit követte, a vádpontok nem egyebek

rágalomnál, és bár politikai érdekek követelték meg a vádlottak kivégzését, a hatalom a perrel lényegében semmit nem nyert, csak veszített.

A megemlékezés előtt Demszky Gábor beszélt egy másik évfordulóról, a kelet-berlini felkelés 30. évfordulójáról. Bejelentette, hogy az AB Kiadó még ebben az évben megjelentet egy könyvet erről az eseményről a "Kelet Európa leverte munkásfelkelései" c. sorozatában.

Jelen volt Solt Ottilia, Nagy András, Mikes Tamás is.

"László" sk.

Intézkedés: A jelentést felhasználjuk tájékoztató jelentés készítéséhez. Megküldjük, illetve átadjuk a BM III/III-3. osztály és a III/III-4-b alosztály részére.

Nagy István
Nagy István r. őrnagy

Nytsz: 4/4-654/83.
K: 4+2 pld-ban
1 pld III/III-4-b alo.
1 pld III/III-3. oszt. /kivonat/
1 pld "Kéregetők" do.
1 pld "M" do.
1 pld Táj. alo.
1 pld Táj. vonal
Készítette: NI/Szné

ABYL-3.1.5-0-19764/4

Tárgy: "Házi Egyetem"

J E L E N T É S

Kivonat "László" fn. tmb. 1984. február 24-i jelentéséből:

"Ismerősöm február 13-án részt vett Kenedi János lakásán az újra induló Házi Egyetem előadásán, amelyen Csalog Zsolt történeti-néprajzi előadása hangzott el. Kb. ötven személy jelent meg, legnagyobb részét ismert "törzstagok". Köztük Bence György, Tamás Gáspár Miklós, Demszky Gábor, Mikes Tamás, Bouquet Gábor, Kőszeg Ferenc, Szilágyi Sándor, Hamburger Mihály. Az előadás megkezdése előtt Szilágyi Sándor ismertette, hogy aznap reggel Kenedit a rendőrség beidézte, és felszólította, hogy álljon el az összejövetel megtartásától, valamint azt is, hogy Kenedi mit választ erre.

Később megérkezett Krassó György és Nagy Jenő is, ők azonban nem maradtak sokáig.

Többen is megjegyezték, hogy szeretnék a Hirmondó 3. számából venni, az azonban kifogyott. Nagy Jenő szerint csak kis példányszámban készült, de valószínű, hogy új kiadást is készítenek belőle.

- 2 -

B u d a p e s t , 1984. február 28.

Nagy István r. őrnagy
alosztályvezető

Nytsz: 4/4-321/84.
K: 1 pld. BM III/III-4-b alosztály
Készítette: NJ/KM

ABTL-3.15-0-19764/4